

seveda niso povedali in če je ta način izvedljiv, je tudi še vprašanje, ker bi na ta način morali urasti tudi na Češkem kot plačilno sredstvo rumunski kvi.

Promet med Madžarsko in Rumunijo je v najboljšem teku in če do jeseni ne pride do političnih zapletov med imenovanimi državami, bodo ogrski trgovci lahko krili vso potrebo na lesu na Rumunskem. Ze sedaj so si oskrbele tovarne za pohištvu večinoma ves les, ki ga bodo porabile v dobljenem času, iz Sedmograške in nekaj cvetoča in dinstija izdelovanja sodov dobiva novo življenje, tako da se bo lahko v letošnjem letu omejil skoro popolnoma uvoz sodov iz Nemčije, ki je še lansko leto poslala skoro 18.000 sodov. Nasprotno celo Italijani so se začeli zanimati za izdelovanje sodov na Madžarskem, kjer je zvezano produkciranje sodov z mnogo manjšimi stroški vsled nizkega stajanja valute. Italija namerava dobavljati na Madžarskem zelo poceni sode, ki jih rabi v velikih množinah.

O kaki lesni trgovini med Madžarsko in Jugoslavijo do sedaj sploh še ni mogoče govoriti po krivdi naše vlade. Kar se je dosedaj lesa izvozilo na Madžarsko, je bila pravzaprav samo kompenzacija madžarskim državnim železnicam, ki so v svojih delavnicah popravljale naše vagonne in naše stroje. Naša vlada je kratkoma zaprla svoje meje proti Madžarski popolnoma hermetično in kakor se videti, ne namerava istih prej odpreti, tako da bodo druge države izpodrinile našo konkurenco popolnoma. Skoro je tako videti, kakor da bi si naša vlada prizadevala ubiti vso lesno trgovino ne samo z Madžarsko, temveč tudi z drugimi državami. Holandska je v zadnjem času nameravala krati velik del svoje potrebe na stavbenem lesu v Jugoslaviji, pa umaknila se je zopet iz našega trga. Ker naše tvrdke niso mogle odposlati lesa po prej kot v nekaj mescih. Zgodilo se je, da so morali Holandi čakati na les, ki so ga kupili pri nas, celo več kot pol leta, ker se naša vlada ni brigala za to, da bi dobila lesna trgovina dovolj vagonov na razpolago. Sicer pa, zakaj bi se vlada za to brigala, ko nič ne nese. Naši trgovini mora zadolovati, da imamo sicer dovolj vagonov, ki pa so po večini neporabni, ker do sedaj še ni prišlo nikomur na um, da je treba vagonov tudi malo popraviti. In zakaj naj bi se vagoni tudi izrabljali. Saj je dovolj, če ima vagoni in če isti stojijo neporabljani na različnih hrvaških in srbskih postajah. Naši „ministri-strokovnjaki“ imajo obvidno dopadeno nad to zmešnjavo, ker drugače bi bili morali gotovo nekaj ukreniti proti tem razmeram. Do sedaj pa niso niti poskusili izboljšati položaja, vsled svoje nezmožnosti.

Kakor so se Holandi odtegnili, tako se odmakajo tudi Italijani, ker dela naša vlada velike težave pri izvozu. Na Hrvaškem, ki je preje pošiljala ves les skoro na Madžarsko, je kriza v lesni trgovini. Bosna se pa približuje tudi že skoro pogina, po zaslugi naše vlade, ki ne vidi dalje, kakor mlad zajec z repom mahne.

Raziskovanje rud. Ministrstvo za gozdove in rude je dobilo obvestilo od komisij, ki raziskujejo po državi naokrog rude in druge prirodne zaklade. Na se se naši izvori nate in v Hercegovini, v Ponošem potju. Koliki so ti prirodni zakladi, sedaj še ni znano, kdo jih bo dvignil, pa tudi ne. Pri nas imamo že to nesrečo, da se eden del narodnega imetja za drugim spravlja v roke najhujših, po večini celo tujih izkoriščevalcev.

Švicarske tovarne ur. ki so poprej po celem svetu pošiljale svoje izdelke, so se po vojni začele zapirati ena za drugo. Večina je ustavila svoje obratovanje, ker se izdelovanje ni več izplačalo vsled valutnih razlik in raznovrstnih mejno-carinskih in prometnih uredb povojne dobe. Ko so fabrikanti videli, da razne zapreke ne bodo poenotile, temveč še narasle, so se vrgli na druga polja. Tako je naša največja tovarna ur v Chaux-de-Fonds tako uredila svoj obrat, da izdeluje danes lokomotive. Ta tovarna je stopila v zvezo s sovjetsko Rusijo in izdeluje sedaj za njo posebno vrsto dobrih železnih strojev.

Vrednost denarja. Ameriški dolar stane 300 do 305, francoski frank stane 28 do 29 naših kron. Za 100 avstrijskih kron je plačati 5, za 100 čehoslovaških kron 585 do 610, za 100 nemških mark 125 do 130 in za 100 laških lir 1620 do 1630 jugoslovaških kron. V Curihu znaša vrednost naše krome 1.60 centima. Od zadnjega poročila je vrednost naše krome ostala neizpremenjena. V gospodarskem oziru drvim z odprtimi očmi v prepad.

Žlodejeva graba.

Kot rojen Celjan me že od mladih nog najbolj zanimajo „Celjske novice.“ Tako n. pr. me je zanimala vest, da je svojčas mestni svet celjski podaril celjskemu odseku Slovenskega planinskega društva v svrhu popravil v „Hudičevem grabnu“ večjo množino lesa iz mestnih gozdov. O tale preštantana „Hudičeva graba“, saj te dobro poznava, ko sem kot bogoslovec s svojimi večinoma že rajnimi tovariši in prijatelji prav pogostokrat zasedel v njo, iz katere smo se komaj in komaj zbrali tam doli pri „Pišeku.“ V spomin na te izlete je moj še davno rajni svak profesor Kosi zložil dovirno pesmico. Sedaj pa s šalo proč! Moj namen je, razmotriti upravičenost imena „Hudičev graben.“ Sličnih krajevnih označb najdemo več. Blizu Dobrne imamo „Teufelsgraben“, „Teufelsmühl-

le.“ A oomačini pa rabijo označbo „Zlodejeva graba“ in „Zlodejev mlin.“ V bližini je namreč neka velika kmetija, in lastniku te kmetije pa pravilo po domače „Zlodej.“ Ta kmetijska hiša ima menda že sto in stoletja mlin v tem grabnu in temu mlinu pravijo ljudje „Zlodejev mlin“, grabi pa „Zlodejeva graba.“ Med temi označbami je pa vendar velika razlika. Nekoč je šel neki duhovnik-domačin iz Dobrne proti „Zlodejevemu mlinu“ z generalštabne karto v roki. Postoji malo ter vpraša mi mlado starčka-kmeta: Vi, oče, kje je pa tukai tisti „Hudičev mlin“? — „Kaj pravite, gospod, da bi bil tu kak „Hudičev mlin“? Tukai ga ni!“ — „Saj mora vendar biti“, odvrne duhovnik, „saj je vendar tako zapisano.“ — „Ne, ne, pravi kmetič, „tu smo sami pošteni ljudje, tudi ni tukaj hudiča in tudi ne njegovega mlina.“ — „Povejte mi pa, očka, kako se imenujejo te kmetije in ti mlini?“ — „Dobro“, pravi kmetič, „najprej je „Braunerjev mlin“, potem „Zlodejev mlin“, glejte, tam-le ga vidite!“ — „No, sedaj smo pa že skupaj! Torej tisti mlin tamle je, katerega iščem.“ „Seveda, toda tisti mlin ni „Hudičev mlin“, ampak „Zlodejev mlin“, ne zamerite mi, č. g. župnik, veste, tisti mlin ne bo nikdar „Hudičev mlin“, marveč je bil in ostane še tudi v bodoče „Zlodejev mlin.“ Iz tega je razvidno, kakšen sistem ponemčevanja naših krajevnih imen je vladal v rajni Avstriji. Iz označbe „Zlodejev mlin“ so napravili „Teufelsmühle“ in take označbe so prišle še celo v generalštabne zemljevide. Označba „Zlodejeva graba“ in pa „Zlodejev mlin“ je torej edino pravilna.

Celjan.

Razne novice.

Stinnes in Rusija. Nemški milijarder Hugon Stinnes, največji bogataš v Nemčiji, se bavi z velikopoteznimi načrti. Ta mož je s svojo delavnostjo, žilavostjo in izrednim pogumom združil ogromni del nemških rudokopov, industrij in obratov v velike zveze ali takozvane koncerne, katerim načeljuje in jih vodi k raznim ciljem. Sedaj, ko se na vseh sestankih evropskih državnikov govori o gospodarski obnovi Rusije, si je ta človek izmislil ve lik načrt. Kakor znano, mora Nemčija odplačevati zavezniškimi velesilam milijardne odškodnine v zlati vrednosti. To odplačevanje pa je Nemcem kljub velikemu bogastvu Nemčije jako težavno. Nemška industrija se bori z velikimi težavami: deloma ji primanjkuje cenih surovin, najbolj pa pogreša živila in kruh za svoje delavstvo. Hugon Stinnes je prišel na dolgem razmišljanju do zaključka, da bi se izkoriščanje onemogle Rusije sijajno izplačalo. Stinnes hoče v Rusiji graditi velike tovarne, rudnike, železnice itd., kot odškodnino za ta dela in material pa bi morali Rusi za gotovo dobo prepustiti Nemcem izkoriščanje rudnikov, vodnih sil in poljedelstva. Na ta način bi Nemčija, zlasti nemška industrija, prišla do potrebnih surovin in živil, Rusija pa bi se obnavljala v gospodarskem oziru. O kakem izžemanju Rusije tu ne more biti govora. Rusi sami so danes gospodarsko tako uničeni, da nimajo sredstev za dvigavanje svojih podzemskih zakladov. Na ta način bi Nemci izkoristili svoje obveznosti. Političen cilj Stinnesov pa je ta-le: prisiliti Rusijo, da stvori z Nemčijo „Evropske združene države“, v katerih bi igrala Nemčija urvo vlogo. Ako bi Nemčija to dossegla, potem bi se popolnoma osvobodila iz klešč antante. Na suhem bi razpolagala z ogromno vojno silo (če bi bilo treba, op. ur.), a na morju bi ji nobena blokada nič ne škodila, ker bi imela v Rusiji neizčrpne vire živeža in vseh drugih važnih potreboščin.

Glad v Rusiji. Listi poročajo, da je vsled lakote pomrlo od 1. decembra 1921 do 15. februarja 1922 nad pet milijonov ljudi. Vse ljubljanske politične in nepolitične organizacije — izvzeti so policajdemokratski batalinji — priredijo v nedeljo sestanek za odprmo gladnim Rusom.

Orkan v angleškem kanalu. Preteklo sredo je razsajal v Atlantskem oceanu, pred vsem okrog Anglije, zlasti pa v takozvanem „Kanal la Manche“, ki loči Anglijo od kontinenta, tako silen orkan ali vihar, kakoršnjega se ne najde zabeležena nikjer v zgodovini. Orkan ni prišel nenadoma, kajti že ob 4. uri popoldne se je pojavil krog otočja Scilly. Meteorološka postaja na teh otokih je zaznamovala brzino 108 milj v uri. Velika sreča v tej nesreči je bila, da je orkan na odprtem morju mnogo huje razsajal, kakor okrog Anglije. — kajti sicer bi bila škoda, katero bi bil povzročil na suhem nepopisna. Parnik „Pas de Calais“, ki je imel na krovu 87 potnikov, je bil ves čas, dokler ni priplul v luko Dover, v veliki nevarnosti. Visoki valovi so butali v zidovje, tako da se je parnik nahajal v skrajni nevarnosti. Vsako rešilno delo bi bilo brezuspešno, kajti vihar je premetaval težke motorne čolne, kakor da bi bili iz papirja. Od vseh strani so prihajali v angleška pristanišča obupni kliči na pomoč od parnikov, ki so se še nahajali na morju in bili kot igračke v oblasti orkana. V pristanišču v Doveru se je odigral razburljiv prizor. Komaj ko je moštvo še pravočasno zapustilo neko bojno ladjo, ki je bila tamka zasidrana, že jo je orkan odtrgal od sidra in jo s tako silo tresel ob nasip, da se je razletela kot kaka posuda iz porcelana, če jo vržeš ob kamen. — Parnik „Limoges“ je venomer klical na pomoč, nahajal se je komaj 15 milj južno od Deala. Toda ko so spustili v morje rešilni motorni čoln, ga je vihar tresel ob skalo, da se je razbil. Usoda par-

nika se pa ni znana. Parnik „Cristo“ je treščil ob neko baržo, oba sta bila razbita, moštvo je pa utonilo. Tudi več rečnih parnikov, ki so se nahajali v vodovju in v londonskem pristanišču, je bilo razbitih. Razburkano morje je nudilo mozeg pre tresujoč prizor. Valovi so treskali ob kamenito zidovje in metalo je cele piramide morskih pen čez obzidje. Več parnikov je odtrgalo in tresčilo ob pristaniško zidovje, zopet druge barke in parnike so pa morski valovi kar požrili. V Brightonu je orkan povzročil veliko škodo. Več poslopj je bilo porušeni in orkan je odnesel skoro vse strehe v gornjem delu mesta. Telefonske droge je prevrglo in brzo-avni in telefonski promet je bil za dalje časa uknjen. V bližini Folkestonea je orkan razsajal tako silno, da je prevrgel skoro vse dimnike, izruval drevesa in razbil vse šipe na oknih. Število človeških žrtve je zelo veliko, škoda pa, ki jo je povzročil ta orkan, ki nima primere v zgodovini, pa znaša na milijarde.

Najstarejše slike apostolov najdene. Nedavno so prinesli rimski listi zanimiva poročila o izkopanih, ki so jih našli v Rimu, v mestu, ki je največja zakladnica za starinoslovce. Sloveči rimski arheologi Lanciani, Paribeni in dr. Bendinelli so razkrili veličastno katakombo iz I. stoletja po Kr. r., kamor so se zatekali prvi kristjani in kjer so tudi opravljali svoje molitve. Na stenah te katakombe se nahajajo slike, ki so neprecenljive zgodovinske važnosti in vrednosti. Dognalo se je, da so slike na teh stenah, ki predstavljajo 12 apostolov, prve in najstarejše, ki predstavljajo življenje 12 apostolov, kajti vse dosedaj najdene slike so iz poznejše dobe, nekako iz 4. stoletja po Kr. r. Te slike so pa najmanj 200 let starejše. Nekateri starinoslovci so mnenja, da so bile te slike izvršene že za časa, ko so apostoli še živeli, toda osebno sem mnenja, takopravi Lanciani da so te slike iz 2. stoletja, kajti nekateri najdeni kamni so označeni z imenom Domitia Lucilla, ki je bila mati Marka Avreljaja, z letnico 137. Slike apostolov na stenah teh katakomb so prav gotovo iz 2. stoletja. Značilno je, da je slikar naslikal te slike v takih scenah, kakor se mu je zdelo potrebno, da se izogne zasledovanju paganov. Osebe apostolov so na teh slikah naslikane v oblekah, kot da bi bili pagani, dočim ni nobenega dvoma, da so bile te slike namenjene za kristjane in da predstavljajo razmere prvih kristjanov. Ena slika n. pr. označuje Kristusa, oblečenega kot pastirja, kako ga častijo njegovi učenci, zbrani okrog njega, toda ti učenci niso naslikani, kot da bi klečali in kleče molili, — marveč so naslikani kot stoje, roke kvišku moleče, kakor so pagani častili svoje bogove. Te slike so prve, ki predstavljajo apostole in so tudi umetniško na zelo visoki stopnji ter zelo zanimive. Slikarstvo je bilo že pri prvih kristjanih visoko razvito. Sploh so bili Rimljani večji umetniki v slikarstvu nego v kiparstvu. Te slike so izborno ohranjene ter v tehničnem in umetniškem oziru naravnost nepresegljive. Obleka na apostolih je res spretno drapirana, obrazi izraziti, oči so zelo lepe. Med slikami, ki predstavljajo apostole in ki so izborno ohranjene, se nahaja slika, ki predstavlja sv. Petra in Pavla. Ze vsled tega so zelo zanimive, ker niso izvršene v konvencionalnem slogu, katerega smo navajeni iz umetniške dobe prvih kristjanov, ampak so popolnoma realistične. Če bi te slike tudi ne bile izgotovljene, za časa, ko so še živeli apostoli, jih je vendar moral ustvariti umetnik, ko je imel še natančno ustmeno sporočilo, kako so izgledali ti apostoli, torej v dobi, ko je še bil spomin na apostole svež. Apostoli so umrli nekako v prvi polovici I. stoletja, slike so pa bile ustvarjene v prvi polovici 2. stoletja.

3 milijone brezposelnih. V Angliji imajo blizu 3 milijone brezposelnih. Vlada si sicer prizadeva omiliti bedo brezposelnih, toda vse skupaj ne pomaga nič, kajti število brezposelnih narašča od dne do dne. Isti pojav vidimo v Ameriki, v Švici in v Italiji. V Ameriki je vsled brezposelnosti v lanskem letu izvršilo samomorov 20.000 oseb, v Švici, kjer imajo nad 100.000 brezposelnih, 3000 oseb, v Italiji, kjer je 1 in pol milijona brezposelnih, je izvršilo samomor vsled brezposelnosti 18.000 oseb.

Prehrana živine v Dalmaciji. V hrvaških listih čitamo sledeče poročilo iz Benkovca (Dalmacija): „Drobnica, zlasti ovce in koze, nam ginejo zaporedoma. Vsak teden pogine v enem hlevu po 6 do 11 glav živine vsled pomanjkanja krme.“ — Današnja slika uboge in izčrpane Dalmacije je res nad vsjo žalostna: narod strada, živina gineva in oblast v občinah je v rokah batinaških (vladnih) komisarjev, v mestih pa divjajo razni smrkolini, ki se zbirajo kot „Jugoslovaški napredni nacionalni omladinci“ pod zastavo divjaškega nacionalizma. Hrvatsko prebivalstvo se trese, v vedni nevarnosti, pred fašistovskimi tolpami, ki uničujejo v imenu Pribeičevega „narodnega edinstva“ imetje lastnih sodržavljanov. Za podpore tem razgrajcem ima Belgrad obilo denarja, da bi se pa vlada v prvi vrsti pobrigala za prehrano bedne Dalmacije in drugih pasivnih krajev naše države — tega najbrže ne bomo dočakali! Pravijo, da ima vsaka latina dva konca. Prišel bo čas, ko bode ljudstvo samo obračunalo s tistimi, ki gazi o njegovo voljo in se muv bedi še rogajo.

„Sekserje“ — staro železo. Mesca aprila bodo potegnili na Čehoslovaškem stare, železne 20 vinarske novce iz prometa. V Pragi že imajo zbranega tega starega denarnega železa 200.000 kg. Kakor hitro bo potekel rok za izmenjavo železnih „sekserjev“, bodo ti novci proglašeni na Čehoslovaškem za staro — ničvredno železo. Ako se bo pa komu posrečilo, da jih bo ponesel preko čehoslovaške meje, bodo pa zopet dobro plačilno sred-